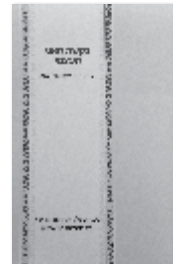

ציר הרשע הטכנולוגי

בחוברת המקדשת מלחמה על הטלפון החכם, הרב צבי טאו ממשיך קו הרואה בתרבות המערב גילום של כוחות רשע אונטולוגיים המאוימים על ידי תנועת התשובה והגאולה של עם ישראל | מורדי מילר

הרב צבי טאו, בקשת האני העצמי: שמירה על העצמיות אל מול זרם התרבות המערבית ירושלים: שירת ישראל, תשע"ו, 42 עמ'

הרב צבי ישראל טאו הוא ממנהיגי הציבור המשפיעים ביותר בציונות הדתית; תלמידיו ותלמידי תלמידיו עומדים בראש רוב המכינות הדתיות, ובראש ישיבות ומדרשות מובילות. מוסדות אלו מכונים מוסדות "הקו", קרי: מוסדות הנאמנים לקו המחשבתית שמתווה הרב טאו. הנאמנים לדרכו מאיישים תפקידים בכירים בצבא, בפוליטיקה ובחינוך. ביניהם ניתן למנות אישים כזוכה פרס ישראל וראש המכינה בעלי, הרב אלי סדן, והרב שלמה אבינר, אחד הרבנים הדתיים-לאומיים הוותיקים והפוריים ביותר. החוקר והעיתונאי יאיר שלג ציטט "אדם המעורה בנושא" אשר הגדיר את הרב טאו כ"רב הציוני הדתי שהכי הרבה אנשים סרים למרותו",¹ ולדברי איש התקשורת יאיר

מורדי מילר הוא סטודנט לפילוסופיה במרכז האקדמי 'שלם' בירושלים, עיתונאי ומדריך

שרקי מדובר ב"רב החרד"לי הכי בכיר ומשפיע".²

כגודל השפעתו כך גודל אלמוניותו. הרב טאו ממעט להופיע בציבור, ומתנזר באופן שיטתי ממגע עם כלי התקשורת למיניהם. יאיר שרקי אף העיד כי "הנזירות התקשורתית שלו כל כך חריפה, שכשהכנתי עליו כתבה לא הצלחתי למצוא בארכיון של חברת החדשות אפילו קטע וידאו קצר שבו הוא מצולם".³ בכתביו ובשיחותיו הוא לועג לא אחת לתקשורת; הוא מכנה אותה "ליצנים"⁴ ומאשים אותה כמי ש"כמעט כולה כבושה על ידי השמאל".⁵ אפילו שתי כתבות בעיתון המזוהה עם הימין "מקור ראשון" – האחת (2011) ביקורת של הרב בני לאו על הרב טאו וחוגו והאחרת (2015) כתבה מקיפה של יואב שורק, עיתונאי מקור ראשון דאז, שבה עלו טענות על שינוי כיוון בקריאת המציאות של הרב טאו – לא הצליחו להביאו להגיב לטענות באופן רשמי. בשני המקרים התפתח לאחר פרסום הכתבה פולמוס ער, ובשני המקרים הלין שורק על כך שבעוד בעיתון "מתנהל במשך שנים דיאלוג פורה ותוסס בין כוחות שונים בתוך החברה הדתית וההנהגה הרבנית שלה", הרי "אנשי ה'קו' נמנעים באופן שיטתי מליטול חלק בדיונים אלה".⁶

השפעתו הגדולה קשורה בין היתר למחויבות גבוהה הנדרשת מתלמידיו כלפיו. בניגוד למנהיגי ציבור אחרים, דוגמת הרב יהודה עמיטל והרב אהרן ליכטנשטיין זכרם לברכה, אשר אפשרו לתלמידיהם לפתח ולהביע השקפות עולם שונות משלהם, הרי תחומי ה"קו" צרים ותובעניים: עינו הבוחנת של הרב טאו ומקורביו מבדילה בין הטמא לטהור, ומדירה דרך קבע אישים, תפיסות וספרים מתוך הציונות הדתית עצמה מבית מדרשם, ללא מתן מקום לדיאלוג. הסוטים מדרכו שוב אינם יכולים להיחשב תלמידיו, הוראותיו עוברות ל"קומץ תלמידים מקורבים" ומהם הלאה.⁷

הרב צבי טאו (80) גדל בבית יהודי-ליברלי בהולנד ובו נחשף לפילוסופיה מערבית. שתי אחיותיו, אוולין וגרדה, הפכו לנשות אקדמיה במדעי הרוח. אוולין, מוסמכת לרבנות, הנהיגה קהילה רפורמית בווינה והעידה על הבית שבו גדלו כי "היינו חלק מהתרבות האירופית".⁸ לאחר פטירת האם עקרה משפחת טאו לארה"ב וצבי טאו, אז בן 17 בלבד, ברח לישראל. בתום אפיזודות קצרות בארץ, בהן לימודים בישיבת "הדרום", הגיע לבסוף לישיבת "מרכז הרב" כשבראשה עמד הרב צבי יהודה (הרצ"ה) קוק. מאז הפך אחד מתלמידיו הקרובים, ולמעט מאמר הלכתי אחד שפרסם התמקד לאורך שנים במסירת שיעורי הגות. כאשר ירש הרב אברהם שפירא את ראשות הישיבה מידי הרצ"ה, בשנת 1982, עורר הדבר את התנגדותם של נאמני הרב טאו שראו בו את הממשיך הטבעי של הרב צבי יהודה. הרב טאו מצדו תלה פתק בישיבה ובו מסר של הרגעה והשכנת שלום, וכך – במשך כ-14 שנים – לימדו ולמדו בישיבה אלו לצד אלו מחנה הרב שפירא ומחנה הרב טאו, אם כי המתח היה באוויר. בקיץ 1997 התגלעה מחלוקת נוקבת סביב כוונת הרב שפירא לשלב לימודים במכון הוראה לצד הלימודים בישיבה, דבר שהוביל לבסוף להתפלגותם של הרב טאו ומקורביו והקמת

ישיבה שבאה להחליף את "מרכז הרב" – ישיבת "הר המור".

כנשיא ישיבת "הר המור" הפך הרב טאו למורה הדרך של שורה ארוכה של ישיבות ומכינות המכונות כיום, כאמור, בשם הקוד "ישיבות הקו". ה"קו" הוא קו אידאולוגי ששורשיו במשנת הרב קוק (הראי"ה) ובנו הרב צבי יהודה קוק – בפרשנות מדויקת של הרב טאו עצמו – הנמתחת מן המטפיזיקה ועד לפוליטיקה. הביטוי המובהק ביותר לקו האידאולוגי מצוי בסדרה ארוכה של פרסומים שנשענים על שיעורים של הרב טאו – ובראשם 12 כרכי המאסף 'לאמונת עתנו'. החוברת שאנו עוסקים בה כאן היא אחת מתוך סדרה של עשרות חוברות בנושאים שונים. המשותף לחוברות הללו, כמו גם למרבית הפרסומים והספרים האחרים, הוא שהרב טאו אינו חתום עליהם ישירות; אלה הם תמלולי שיעורים שמתנוססות עליהם נוסחאות שונות של הסתייגות; במקרה שלנו: "פנימי – בלתי מוגה" (במקרים אחרים: "השיעורים נערכו על ידינו ובאחריותנו"); "השיעורים נערכו על ידי תלמידים ועל אחריותם" וכיוצא באלה).⁹ סביר להניח שהרב טאו עצמו מתנה את פרסום ספריו בהסתייגויות הללו. כיתר חוברות "שירת ישראל", החוברת נמכרת בישיבת "הר המור" ובחנויות ספרי קודש, כגון רשת "דברי שיר". שם החוברת מבוסס על קטע מספרו של הראי"ה "אורות הקודש" שבו נכתב: "את האני שלנו נבקש, את עצמנו נבקש ונמצא".¹⁰ כותרת המשנה של החוברת מעידה על תוכנה: "שמירה על העצמיות אל מול זרם התרבות המערבית".

טלפון חכם בשירות כוחות הטומאה

טענתה של החוברת פשוטה, אם כי קשה להבין אותה בלי להכיר את המשנה ההיסטוריציסטית והמטפיזית של הרב טאו. הדבר חשוב: בשל עמדותיו הנחרצות ובשל השפעתו על מנהיגים רבים, כדאי שהציבור שאינו נמנה עם בית המדרש יבין את עמדות המוצא של בית המדרש הזה ויחדל להיות מופתע כל אימת שהתבטאויות היוצאות ממוסדות ה"קו" מעוררות מהומה תקשורתית. נרחיב ביסודות אלה להלן, אחרי שנסקור את החוברת עצמה.

בחוברת שלושה נושאים מרכזיים: ניתוח התקופה הנוכחית ומקומה בתוך "מהלך הגאולה" הרחב; הצבעה על השיטות הזדוניות של "הרשעה", כלומר התרבות המערבית הבאה להרחיק את עם ישראל מעצמיותו; הצעות להתמודדות עמן. במוקד החוברת עומד לא אחר מאשר הטלפון החכם, הסמארטפון; הוא מוצג לקוראים ככלי יעיל במיוחד שנבחר על ידי הטומאה על מנת להשכיח מהאומה הישראלית את "האני העצמי".

בהקדמה הרב טאו מציג את המציאות במונחים היסטוריציסטיים-טלאולוגיים.

התשתית – המשותפת לכל תלמידי הרב קוק – היא שאנו מצויים בתקופה של גאולה, בתוך תהליך היסטורי אדיר ממדים. זהו תהליך הדרגתי ומורכב שבו קומת החול באה ראשונה, ובמוקדה הלאומיות החילונית המעוררת את עם ישראל לתחייה. היהודים אינם רואים עצמם עוד כאוסף יחידים אלא כעם. הם שבים לארצם ומקימים מדינה. אך אין זה נעצר כאן. שלמות הגאולה מחייבת את ביסוס קומת הקודש על גבי קומת החול, וכדי שהדבר יקרה מתרחש תהליך של מעבר או התגברות – שלב הרה גורל המעורר התנגדות עזה בקרב כוחות הטומאה בעולם, שכן הללו חרדים מפני כיליונם הקרב. על פי הרב טאו, זהו המקום שהחברה הישראלית נמצאת בו: שלב המעבר לקראת בניית קומת הקודש בעיצומו, ואם נדע לפעול נכון הרי שההתגברות המסיבית של הטומאה תקרב אותנו לקצו. בשלב זה, מטעים הרב טאו, נוצרת מציאות כפולת פנים: מצד אחד העם חש בקריסת קומת החול ומתעורר, ורבים "שבים אל

נושא דגל המאבק בהשפעות תרבות המערב. הרב צבי טאו. צילום: ידידיה שרף

המסורת והאמונה", ומצד שני הרשעה "מתאמצת ככל יכולתה להילחם מלחמת קיום" כדי למנוע את התגלות חיי הקודש. בחוברת שפורסמה אחרי ההתנתקות ("בחכמה יבנה בית") הסביר הרב טאו כי המסגרות הפורמליות נוטות לכיוון של "התדמות לגויים והכנסת תרבות נכרית", ובהמשך: "ככל שיש התעוררות לתשובה השמאל מרגיש זאת ומפחד... לכן הוא מכניס יותר אקדמיה ואפילו נצרות".¹¹

לפי הרב טאו, מהות הגאולה היא ב"הופעת העצמיות הישראלית בטהרתה". היוצא מכך הוא שאם אנו חפצים לסייע לגאולה, עלינו להכיר את ה"אני" הפרטי והלאומי שלנו. כל עוד התפתחה הגאולה באמצעות קומת החול המבוססת על רעיונות אנושיים, הטומאה שקטה. רעיונות אלה "במהותם זמניים וחולפים", ולכן הציונות הומרה במהירות ובקלות יחסית בפוסט-ציונות. בספרו "נשמה לעם עליה" הרב טאו מפרט כי הרעיונות החילוניים אמנם "זרים לגמרי לרוח ישראל המקורית", אך "יפה כוחם לתת תנופה ומעוף לצעדים הראשונים של ההתעוררות הלאומית, אך לא מעבר לזה".¹² כעת, כשעם ישראל על סף גילוי עצמי, מרגע שיכיר את "האני העצמי" שוב לא תהיה דרך חזרה. הרשעה "אשר חשה את כיליונה קרב ובא" מקדשת מלחמה בשארית כוחותיה על קיומה. התגברות הטומאה עדות היא לנואותה.

אך יש להכיר את דרכי פעולתה של הטומאה, כדי להיזהר ולהזהיר מפניהם. בשלב זה, וכאן חידושה הגדול של החוברת, הרב טאו מציג לראשונה את מה שהוא מזהה ככלי הנשק המרכזי העומד לרשות הטומאה: מכשיר הסמארטפון. המחזיקים בסמארטפון נופלים קרבן ברשת הטומאה ו"עוסקים בשיא כוחנו בקבורה עצמית של עצמנו, של ילדינו ומשפחותינו, של הדור כולו". תחת כותרת המשנה "המצב בדורנו" הרב טאו

מונה ארבעה נזקים של הסמארטפון:

1. הסחת דעת – הסמארטפון הרעשני, המסנוור תמיד, מסיט את העין והאוזן מפנימיות החיים. בעל הסמארטפון מתמכר לרעש ולצלצולים ושוב אינו מסוגל להתרכז בעצמיותו. "בכל רגע נתון מוצף ב'מבול' של הודעות, הדורש ממנו להגיב כל הזמן".
2. נגישות לתכנים פורנוגרפיים – מעבר לאיסור ההלכתי שבצפייה בתכנים פורנוגרפיים הדבר משפיע על חיי המשפחה ועל עצם תפיסת מוסד המשפחה.
3. פגיעה ברגישות – הסמארטפון גורם לאדם להיות אדיש לסביבתו וחסר רגישות. כיוון שהסמארטפון הופך להיות כה מרכזי בחייו הוא מבכר את השימוש במכשיר על פני הקשבה לחבריו ולבני משפחתו. ילדים רבים חשים שהוריהם אוהבים את הסמארטפון יותר מכפי שהם אוהבים אותם.
4. טשטוש ייחודיותנו הלאומית – הסמארטפון מעצים את תחושת היותנו חלק מ"כפר גלובלי" ובכך מטשטש את ההכרה בעצמנו כשונים ומיוחדים.

לו היה הרב טאו מסתפק בהצגת ביקורתו הנוקבת על הסמארטפון היו דבריו מצטרפים לביקורתם של רבים, יהודים ושאינם יהודים, הפועלים מתוך החברה המערבית. אלא שביקורתו של הרב טאו מוטחת מעמדה חיצונית. הוא אינו עוצר בהצבעה על סכנות הסמארטפון אלא מעניק לו מעמד מטפיזי – כחלק ממאבק כוחות ובמסגרת תהליך הנע על הציר ההיסטורי – של מכשיר שנבחר על ידי כוחות הטומאה על מנת להשכיח את העצמיות מעם ישראל.

הרב טאו מתייחס בחוברת להקשר הרחב יותר שבו פועל הסמארטפון: תרבות המערב העומדת לתפיסתו בניגוד גמור ל"תרבות ישראל המקורית" שהיא "למעלה למעלה מרום התרבות האנושית". תרבות המערב לעומת זו, כדבריו בחוברת, מהווה "ביטוי של עולם גוסס ומנוון, עולם של זיוף ושקר אשר כל ערכיו מיוסדים על שטחיות הנובעת מתפיסת העולם החומרית". העולם המערבי איבד את משמעות התכנים ובמקום לעסוק באמת הוא מתמקד בפוליטיקלי-קורקט. ונכון, אמנם גם חלק מהלא-יהודים, בשר מברשה של התרבות המערבית, מודעים לבעיות הנלוות למרכזיות הסמארטפונים בחיי האדם המערבי, אך לדברי הרב טאו אין בידיהם מענה הולם לבעיות. הם – הלא-יהודים – מיואשים, בעוד שאנו "איננו מיואשים כלל. אדרבה. אנו בטוחים בגאולה יותר מכל דבר בעולם ולכן אנו עוסקים כל העת בתיקון עצמנו ובתיקון העולם". במקום אחר הרב טאו מזהיר מפני "תהליך מתמשך של כניעה והתרפסות שפלה בפני התרבות המערבית" אשר לדבריו מתרחש בימינו.¹³ בעולמו של הרב טאו על האדם לבחור לאן הוא משתייך: לתרבות הקודש הישראלית או ל"תרבות אמריקה"¹⁴ של "מדינה מודרנית של היי-טק ובידור, של שטחיות, של מתירנות והפקרות".¹⁵

תרבות המערב עצמה מונהגת על ידי מי שמטרתם "לעקור שם ישראל".¹⁶ הללו בעלי זיהוי קונקרטי: "דעות מהאיחוד האירופי... נכנסות לאנשי ההנהגה, הם עושים את רצונם של אנשי האיחוד האירופי ומשרתים אותם".¹⁷ במקום אחר,¹⁸ בשיחה לנוער שפונה מגוש קטיף, מנה הרב טאו גם את "הקרן החדשה" ואת "הכנסיות באירופה" כמי ש"יש להם נציגות בתוך משרד החינוך והם פועלים בכל התחומים רק להחריב אותנו מכל הכיוונים". כלומר, הסמארטפון הוא כלי מרכזי בתרבות המערבית המונעת ממגמות שליליות שמאחוריהן עומדים גופים אנטי-ישראליים ואנטי-יהודיים.

לאחר זיהוי הסמארטפון ככלי המשמש בידי הטומאה להשכחת "האני העצמי" של האומה, הרב טאו עובר להצגת הפתרון. הוראתו המעשית המוצגת בחוברת חדה וברורה: "תקבור את המכשיר שלך לפני שהוא קובר אותך", הוא כותב, ומתריע בפני מי שלא ינהגו כך כי "לבעלי מכשיר זה אין טעם לבוא לשמוע שיעורים". בהמשך הוא עורך הקבלה בין החזקת סמארטפון לעבודה זרה: "מי שמאמין בריבוננו של עולם ילך אחריו, ומי שבעל אייפון ומאמין בבעל ילך אחריו... להכניס מכשיר זה לבית המדרש וללמוד תורה יחד אתו – זה לא שייך". אמנם, מודה הרב טאו, ניתן למצוא נקודות חיוביות במכשיר, אך "כל אדם מבין כי ההפסד המוסרי הנגרם בעקבות השימוש במכשירים אלו אינו כדאי כלל לעומת שום רווח". מקרה חריג שבו הרב טאו מתיר שימוש במכשיר הוא לצורכי עבודה, אך גם זאת בתנאי שהמחזיק יהיה "מלא בצער על כך שהוא נאלץ להשתמש במכשיר מסוג זה", ורק אחרי שסינן מהמכשיר את כל מה שאינו נחוץ לעבודתו.

שופר מרכזי של הורם. הרב שלמה אבינר. צילום: אריאל הורביץ, רשיון CC

להשלמת התמונה חשוב לציין שאין זו הפעם הראשונה שהרב טאו מציב עמדה אנטי-טכנולוגית. האמונים על חיבת הקדמה מבית מדרשו של הרב קוק עשויים להרים גבה ולתהות כלום הרב טאו סבור שהתפתחות הטכנולוגיה צפויה להיעצר או לסגת, והאם לא נכון יותר למנף את הסמארטפון ל"קומת הקודש" ו"לזרוק נשמה" במכשיר. התשובה עשויה להפתיע בפשטותה: אכן, לשיטת הרב טאו אין הכרח שהטכנולוגיה תמשיך להשתכלל בעידן של "קומת הקודש". כך, בספרו "נושא אלומותיו – ערכה של החקלאות בישראל" הרב טאו מציג את העם היהודי כמי שתכליתו להיות עם חקלאי; ההתפתחות המדעית והטכנולוגית כשלעצמה אין בה "בשורת גאולה וישועה לאנושות", ולפיכך "אל לנו להשתעבד למהלך ההתפתחות של התרבות האנושית ולהישגיה המדעיים והטכנולוגיים":

אדרבה, ההיפך הוא הנכון. ההתרכזות בשכלול היכולת המדעית והטכנולוגית נושאת עמה הרס רוחני ומשפילה מאוד את רוח האדם... העולם שוקע אט אט בחומרנות ובמתיירנות, קובר את עצמו בתוך ההתפתחות הטכנולוגית ונעשה לעבד נרצע לכל הישגיו

הטכנולוגיים, עד שאינו יודע כיצד להושיע את עצמו, איך לצאת מן המבוי הסתום אליו נקלע.¹⁹

האדם המערבי "נותן הצדקה ולגיטימציה לכל דבר מוזר ומכוער, והולך ומשתפל, הולך ומתבהם. כך צועדת לה התרבות המערבית הגוססת, בייאוש ובחוסר תקווה לקראת ניוונה כדוגמת בבל ורומא בסוף ימיהם". במצב העתידי "החקלאות תתפוס מקום מרכזי בחיי העם עם כל סדר קיום המצוות הקשורות בה, ועל כל המבנה הכלכלי והחברתי הנמשך ממנה".

המלחמה הגדולה

לא ניתן להבין את החוברת לאשורה בלי להכיר את תפיסתו ההיסטוריוסופית של הרב טאו; זו מושתתת על תפיסה היסטורית דיאלקטית מבית מדרשו של הגל. לשיטתו, תהליך הגאולה נדחף קדימה על הציר ההיסטורי על ידי כוחות המתנגדים לו; הטומאה המתעמתת עם התהליך האלוהי מדגישה את הקודש באמצעות הצגת היפוכו, וכך מבררת את הקודש מן החול. כלפי חוץ נראה לעתים כי יש נסיגה בגאולה, אך המתבוננים החודרים לעומק יודעים כי הגאולה מתקדמת בכוח גזרה אלוהית. התעוררות החול מופיעה תחילה, משום שהקודש "זקוק לבסיס איתן שעליו יחולו ערכיו",²⁰ ולכן בשלב זה יש התנכרות לדת. אך שלב החול סופו שייסדק; הלאומיות תבוא לקצה וזמנה של קומת הקודש יבוא. קומה זו תשיב את העם כולו לחיי תורה ומצוות ולהכרה ביעוד האמתי של העם היהודי.

חקלאות העבר היא העתיד האמוני. תמונה ממושבו נווה בנגב המערבי המזוהה עם תלמידי ה'קף'.
צילום: דוד גוטליב, רישיון CC

המעבר מתעכב בשל התנגדות מצד כוחות הטומאה. הללו חשים בכיליונם הקרב ובא, ונאבקים מאבק מאסף נואש. הגם שהגאולה מתקדמת ללא שוב, הרי ש"בידינו להחיש את

התהליך או לעכבו".²¹ משום כך חשוב שהחובשים משקפי אמונה יירתמו למאבק בכוחות הטומאה ויעוררו את הפנימיות החבויה בלב כל אחד ואחת מישראל. ודוק: לא כל אחד יודע כיצד לכוון את עינו האנושית לעין האל. מצב זה של "עין בעין יראו" מיוחד ל"בית המדרש של התורה הגואלת" שבו "מרגישים ומבינים את החיים האמתיים של האומה".²² על בית המדרש להישאר סטרילי מכל השפעה חיצונית, שכן "כדי שיבוא הקודש העליון צריכים אנו תחילה לברר ולהבחין בין הקודש ובין החול".²³

לפי תפיסה זו התאפיינה תקופת פרסום החוברת, הקיץ שעבר, בהחרפת המאבק בין כוחות הקודש והטומאה. את עליית המדרגה במלחמת הטומאה על הקודש זיהה הרב טאו כמגמה שהחלה בשנים האחרונות ובאה לידי ביטוי ב"רצף של יותר

מחמישים חוקים" המלמדים "שישנה מגמה מחושבת לשנות את אופייה הדתי והיהודי של המדינה".²⁴ ביטוייה המרכזיים של מגמה זו הם: ניסיונות להפרדת הדת מהמדינה, כרסום במעמד הרבנות הראשית והרבנות הצבאית, ולגיטימציה גוברת לקהילה הלהט"בית. למעשה, הרב טאו שינה מן הקו ששלט עד אז בציונות הדתית בכך שהציע קריאה חדשה של המציאות הישראלית הנוכחית – וראייתה כמציאות לעומתית. לשיטתו, הלאומיות החילונית כבר אינה נושאת על אברתה את תהליך הגאולה, והגיעה שעת המאבק על תודעת העם. בשיחה סגורה שתוכנה הגיע לידי יאיר שרקי נשמע הרב טאו אומר:

יש פה מלחמה נוראה ופחד נורא מההשפעה של הקודש, וצריך "להציל" על ידי איחוד הכוחות הרפורמיים והזרמים הקונסרבטיביים ואפילו הנוצרים, ובלבד "להציל", שלא תהיה פה מדינת הלכה ועם ישראל לא יחזור לצורתו... זה קורה בהשפעת הקרן החדשה שרוצים בעוכרנו ולהחריבנו... יש פה מלחמת תרבות... כשהם עוסקים בהדרכה ולהכניס רבנים רפורמים בתוכנו, על זה צריך למסור את הנפש. זה ממש חנוכה. זו מלחמה נגד השפעות זרות של החושך. הם מרגישים שהדברים שלנו מתקבלים מאוד ושותים אותם בצמא ויש להם פחד רב מפני זה. מצד העם אנחנו קרובים מאוד לנהירה גדולה אל הקודש, ואילו מצד ההנהגה, השמאל תופס עמדות מפתח ראשיות ומתחיל להיות יותר ויותר אגרסיבי... יש עוד הרבה להבדיל את הקודש מהחול, כי יש טשטוש עצום בציבור היקר הזה, הדתי לאומי, שנקרא "כיפות סרוגות". הוא נופל בידיים של השמאל, ונמחק ומאבד את צורתו בגלל שהוא חושב שבזה ימזג את הקודש והחול.²⁵

טחנות הרוח של הרב טאו

כשסנצ'ו פנשה, נושא כליו של דון קישוט איש לה-מנשה, העיר לאדונו כי הענקים שהוא נערך להסתער עליהם אינם אלא טחנות רוח, ביטל דון קישוט את דבריו: "לא טחנות רוח כי ענקים לפנינו, ואם ירא אתה מפניהם כי עתה טוב לך הצידה ושא בעדי תפילה לאלוהים ואני לבדי אשליך נפשי מנגד ואסתער אליהם בסערת המלחמה".²⁶ הרב טאו יצא למלחמה, אך האומנם ענקים לפניו? אמת, ישנם ענקים, אנשי רוח שמבקשים לקדם תפיסות המאיימות על יהדותו של הרב טאו, אך ישנן גם, ובעיקר, טחנות רוח עייפות. יש מי ששותפים לשאיפותיו של הרב טאו אך חולקים עליו בנוגע לדרך השגתן, ויש גם גוונים רבים של אפור המעורבים בהחלטות ובהם מניעים כלכליים, פוליטיים, ביטחוניים או חברתיים. אפילו שומרי מצוות מתלמידיו של הראי"ה והרצי"ה קוק מוצגים על ידי הרב טאו כעומדים בצד השני של המתרס במלחמת התרבות הניטשת בעת הגאולה. הרב טאו כופה על יריביו סכמה דמיונית, בהתאם לעולם המושגים שהוא פועל בו, בעוד שהעובדות, פעמים רבות, אינן מכירות בנפתולי הגותו.

הרב טאו חי בתודעת מאבק, והמטפיזיקה שהוא מפרש דרכה את העולם מתעלה

מעל להמוני הנסיבות הממשיות, הקונקרטיות, המניעות את המציאות. מחלוקות פשוטות ששיקולים מעשיים ורוחניים רבים מעורבים בהן לובשות בידי הרב טאו צורה מטפיזית ועליהן תלויים הררי קודש. הדוגמה המובהקת היא הסערה שחולל הרב טאו סביב מכון ההוראה ב"מרכז הרב", סערה שהובילה לפילוג ההיסטורי ב-1997. כלשונו של פרופ' ישי רוזן-צבי, הרב טאו הפך את המחלוקת ל"מאבק בין גואלי התורה ורודפיה", שכן "רעיון המכון הומשג על ידי צד אחד באופן ריאליסטי, ועל ידי הצד האחר באופן מטפיזי".²⁷ גם האשמת הרב טאו את המכון ב"התרפסות לשמאליים הורסי יסוד הקודש בארצנו, ושהם שואפים ליותר השלטת הנורמות הנוכריות שלהם" פוגשת מציאות שמספרת סיפור שונה בתכלית: לדברי רוזן-צבי "הקשר שנרקם בין הישיבה ומשרד החינוך להקמת המכון חל בקיץ תשנ"ז, בשעה שמכהנת ממשלה ימנית שנבחרה בעידודם הנלהב של מורי ותלמידי ישיבת מרכז הרב, ובמשרד החינוך מכהן שר דתי אשר חפץ בטובתה הפיננסית של הישיבה". נגד מכללת "הרצוג" יצא הרב טאו ואף פרסם ספר "צדיק באמונתו יחיה" ובו כינה את המלמדים במקום "מרעילים ומורעלים", טען כי המרצים פוחדים להביע את דעותיהם וקבע כי "מעורבים בכל התהליך הזה האיחוד האירופי והנצרות" שעשו יד אחת כדי "לעשות דה-לגיטימציה של התנ"ך".²⁸ בתגובה שלל הרב אמנון בזק, המלמד במכללת "הרצוג" ובישיבת "הר עציון", הן את הסגנון ("האם הרב ליכטנשטיין הוא 'מרעיל ומורעל'... האם בשל מחלוקת אידאולוגית מותר לבזות תלמידי חכמים ברבים?"²⁹), הן את הטענות עצמן. ביחס לטענות ה'קו' נגד מפלגת "הבית היהודי" תהה הרב אביחי רוניצקי: "האמנם כך הם פני המציאות... מי שמכיר מקרוב את המציאות יודע שהכול עורבא פרח, ואפילו משל לא היה".³⁰ הנה כי כן, כשם שמאחורי תכניות חינוך שאינן מבית מדרשה של "הר המור" הרב טאו מזהה מהלך מחושב פרי תכנית של גורמים אפלים מעכבי גאולה, כך הפך בחוברת שלפנינו הסמארטפון לבא כוחה של הטומאה המבקשת לטרפד את מהלך הגאולה.

הסמארטפון נידון לקבורה על ידי הרב טאו, כשם שנידונו ספרים, אישים ורעיונות לנידוי על ידי ה"קו". ההבדלה המוחלטת שהוא תובע לקיים בין הקודש והחול מובילה למצבי אבסורד. בנקל מתויגים אחרים כנגועים בתרבות המערב וכחלק ממגמה עולמית אנטי-גאולית. מכאן הדרך קצרה להחרמה מוחלטת, תוך סירוב מופגן לניהול כל שיג ושיח. הלוא אם הטומאה אסורה ב"כלשהו", כחמץ בפסח – וכפי שהתבטא בנוגע למכון ההוראה ב"מרכז הרב" – הרי שמספיקה סטייה זעירה כדי להצדיק פסילה גורפת של האחר. ההתנגדות הנחרצת לסמארטפון, עד כדי הדרת תלמידים בעלי סמארטפון משיעוריו, היא המשך ישיר של מאבקו חסר הפשרות במכון ההוראה, במכללת הרצוג ובמפלגת הבית היהודי. הרב טאו לא יסתפק, כמנהיגי ציבור רבים אחרים, בעמידה על הבעיות הטמונות בסמארטפון תוך ניסיון להציע להן פתרון, אלא יזהה את המכשיר כאויב רוחני. היו נכונים לקרב.

האמונים על תורת הרב טאו יאמרו כי כל מה שנאמר לעיל אולי נכון, אך רק במבט חיצוני ושטחי. רק בבית המדרש של ה"קו" מקבלים "את קנה המידה הנכון ואת ההתייחסות הישרה לכל הקורה בישראל".³¹ האומה אומרת דברים שונים מדברי הרב טאו בבית המדרש? הרי זה דבר של מה בכך. עיני ה"קו" מכוונות לעומק הדברים בעוד שבתי מדרש אחרים, שלא לדבר על הציבור הרחב, נתפסים כבעלי מבט שטחי ורדוד. במקרה הטוב הללו ייתפסו ככנועים לחומר, שבויים בידי כתינוקות חסרי אונים, ובמקרה הפחות טוב – יזוהו עם כוחות טומאה רבי כוח ותחכום.

אלא שמונופול זה על האמת מוביל למתח בלתי פתור בין עמידתו של הרב טאו נגד תרבות המערב ובין המפגש עם האומה הממשית. מצד אחד בית המדרש מייצג בעיני הרב טאו את "האומה" (וכדברי הרב עמיאל שטרנברג, אחד מראשי ישיבת "הר המור": "שם האומה לומדת... שם האומה מתפללת"³²), אך מצד שני, "האומה" הממשית אינה משתכנעת. הניכור שרבים מרגישים כלפי מוסדות ה"קו" אינו פרי כישוף שהטילה הטומאה על האומה, אלא פרי ניתוק הפיזי והמנטלי של ה"קו" מהציבוריות הישראלית (ניתוק שהשתלבות בצבא אינה פותרת). כל עוד ימשך הזלזול כלפי התקשורת, האקדמיה, הטכנולוגיה והתרבות המערבית; כל עוד יופנו האשמות לכל עבר; כל עוד ימשיכו ב"הר המור" להאמין שרק אדם אחד רואה נכוחה את המציאות האמתית, קשה להאמין ש"קומת הקודש" נוסח "הר המור" תמצא אחיזה כלשהי מחוץ לגבולות בית המדרש שלה עצמה. ואגב, חבל מאוד שכן: אחרי הכול, האימים שעליהם מתריעים ב"הר המור" – גם כאשר מנטרלים את ההסברים המטפיזיים – ראויים להתייחסות כבדת ראש.

-
8. יאיר שלג, "הרבה טאו נגד הרב טאו", הארץ, 28 בספטמבר 2004. 9. דוגמה שהגיעה לידי בעת כתיבת הדברים האלה: הגדה של פסח עם פירוש "מתוך דברי" הרב טאו, ובעמוד השער שלה מופיע: "מהדורה פנימית נסיונית". 10. הרב א"י הכהן קוק, אורות הקודש, ג, ירושלים: מוסד הרב קוק, תשנ"ד, עמ' קנא. 11. הרב צבי ישראל טאו, בחכמה יבנה בית, נווה, 2006, עמ' 8. 12. הרב צבי ישראל טאו, נשמה לעם עליה, ירושלים, 2006, עמ' פ"א. 13. הרב צבי ישראל טאו, "יקוי ה' יחליפו כוח", בתוך הנ"ל, נשמה לעם עליה, עמ' קצא. 14. הרב צבי ישראל טאו, "התמלול המלא של דברי הרב טאו על הרב יגאל לוישנטיין", כיפה, 14 במרץ 2017.	1. יאיר שלג, "הסרבנות האפורה של הרב טאו", הארץ, 15 בספטמבר 2004. 2. עמוד הפייסבוק של יאיר שרקי, 12 בדצמבר 2016. 3. שרקי, שם. 4. הרב צבי ישראל טאו, עמוד הענק משלים לעמוד האש, ירושלים, שבט תשע"ז. 5. הרב צבי ישראל טאו, שאל אבין ויגדך זקניך ויאמרו לך – נוער נווה שואל את הרב צבי ישראל טאו על פניו גוש קטיף והקמת חבל חלוצה, מהדורה פנימית, בין המצרים התשע"ה. 6. יואב שורק, "המעגל החסר", מקור ראשון, מוסף שבת, 8 באפריל 2014; הנ"ל, "לא רוצים להתמודד", שם, 20 במרץ 2015. 7. יאיר שלג, אחרי רבים – להטות?, ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2006, עמ' 45.

15. טאו, **בחכמה יבנה בית**, עמ' 14.
16. הרב צבי ישראל טאו, "ונשאר גם הוא לאלוהינו", בתוך הנ"ל, **נשמה לעם עליה**, עמ' קסט. הציטוט המלא: "המגמה של טשטוש כל הסגולה והתרבות הישראלית, הבאה מגורמי חוץ שונים, נובעת מאנטישמיות ולא מאינטרסים כלכליים. הם עוסקים בזה במזיד ובמכוון לעקור שם ישראל, ויש בתוכנו חלושי דעות המתפתים לזה, ומתוך חוסר הבנה לכך שזהו אבדן עצמי נוטלים בזה חלק".
17. טאו, **בחכמה יבנה בית**, עמ' 6.
18. טאו, **שאל אביך ויגדך**, עמ' 13.
19. הרב צבי ישראל טאו, **נושא אלומותיו – ערכה של החקלאות בישראל**, ירושלים: חוסן ישועות, 2008, עמ' כח.
20. הרב צבי ישראל טאו, **לעת ערב יהיה אור**, ירושלים: שירת ישראל, תשע"ד, עמ' כב.
21. שם. מופיע בעוד עשרות מקומות בניסוחים שונים.
22. הרב צבי ישראל טאו, **לדרך הקודש**, ירושלים: חוסן ישועות, תשנ"ח, עמ' כ"ה.
23. הרב טאו, **לעת ערב יהיה אור**, ירושלים: שירת ישראל: תשע"ד, עמ' יח.
24. הרב צבי ישראל טאו, **ונאמן ביתך וממלכתך – על סוגיות דת ומדינה על פי שיחות מפי הרב צבי ישראל טאו**, מצפה רמון, תשע"ה, עמ' 17.
25. חלק קטן מהשיעור פורסם על ידי יאיר שרקי בתקשורת. ההקלטה המלאה מצויה ביד.
26. מיגואל דה סרונטס, **דון קישוט איש למנשא**, מספרדית: ח"נ ביאליק, תל אביב: דביר, תשכ"ה, עמ' מז.
27. כל הציטוטים של רוזן-צבי לקוחים ממאמרו "מטפיוקה בהתהוותה – הפולמוס בישיבת מרכז הרב – עיון ביקורתני", בתוך אבי שגיא ודב שוורץ (עורכים), **מאה שנות ציונות דתית – היבטים רעיוניים**, רמת-גן: בראילן, תשס"ג, עמ' 421-446.
28. הרב צבי ישראל טאו, **צדיק באמונתו יחיה: על הגישה ללימוד התנ"ך**, ירושלים, 2002, עמ' מ"ט-נ'.
29. הרב אמנון בזק, "ישרים דרכי ה' – וצדיקים ילכו בס", **דף קשר** 845, ישיבת הר עציון, מהדורת אינטרנט, פברואר 2002.
30. עמוד הפייסבוק של הרב אביחי רוזנצקי, 13 באפריל 2014, בתגובה ישירה למאמר של יגאל כנען ב"עולם קטן". הטענות שהערב רוזנצקי מתמודד עמם הם "הטענות שהעלה הרב טאו נגד 'הבית היהודי', בייחוד ב'ונאמן ביתך וממלכתך'. עוד על התנגדות הרב טאו ל'בית היהודי' ראו אהרון גרנות, 'הבית במעלה הזיתים', **משפחה**, שבט תשע"ה.
31. הרב טאו, **לדרך הקודש**, עמ' כ"ה.
32. הרב עמיאל שטרנברג, שם, עמ' ל"ח. על בית המדרש של ה'קף' כמייצג האומה ראו גם אבינועם רוזנק, **סדקים**, רסלינג, 2013. עמ' 100-101.